

opusdei.org

Op weg naar het Eeuwfeest (2): De Missie van Opus Dei in de geest en verkondiging van de heilige Jozefmaria

In dit tweede artikel in de reeks ter voorbereiding op het honderdjarig bestaan proberen we ons begrip van het doel en de missie van Opus Dei te verdiepen, op basis van persoonlijke reflecties en lessen van de stichter.

21-2-2025

Na jaren van ingevingen, gebeden en hoop, zag de heilige Jozefmaria op 2 oktober 1928 eindelijk wat God van hem vroeg. De kracht van deze bovennatuurlijke gebeurtenis beïnvloedde zijn leven en verlichtte zijn pad op een diepe en beslissende manier. Dit nam zijn vrijheid op geen enkele manier weg, maar versterkte deze juist bij het uitvoeren van de missie die hij met volledige overgave aanvaardde. Tot dan toe, zei hij, wist hij niet wat God van hem wilde. Uiteindelijk beseftte hij dat God hem vroeg een helder idee te verspreiden van de zoektocht naar heiligheid in de wereld, waarbij voorrang wordt gegeven aan het gewone leven, en het dagelijkse werk en de apostolische inzet van de leken wordt versterkt. Later zal hij zeggen dat deze boodschap, waarvan hij zich

nu de drager voelt, even oud en nieuw is als het Evangelie.

“Ik ontving licht over heel het Werk, terwijl ik die papieren las. Diep ontroerd knielde ik neer (ik was alleen in mijn kamer, tussen gesprekken door) en ik dankte onze Heer. Ik herinner me ontroerd het luiden van de kerkklokken van Onze Lieve Vrouw van de Engelen ... Ik legde de losse notities die ik tot dan toe had gemaakt op een rijtje” (*Intieme notities*, nr. 306).

Toen de heilige Jozefmaria Gods wil voor zich zag, probeerde hij eerst uit te vinden of er al een kerkelijke instelling bestond die zich aan deze missie wijdde of dat hij die zelf zou moeten beginnen. Ook kostte hem enige tijd om te onderscheiden wie er deel van uit zou moeten maken: alleen mannen of ook vrouwen, priesters, en op welke manier, met welke canonieke structuur en wat

voor soort toewijding het zou moeten inhouden. Je zou kunnen zeggen, misschien wat overdreven, dat de heilige Jozefmaria op 2 oktober 1928 vastbesloten was om *in Opus Dei te zijn en Opus Dei te zijn*, zonder nog een gedetailleerd beeld van Opus Dei te hebben. Het was een verwachtingsvolle periode, zoals van een moeder die in haar schoot een kind draagt, waarvan ze al houdt en waarmee ze communiceert, maar waarvan ze de ogen en het gezicht nog niet heeft gezien.

Om geleidelijk beter te begrijpen waaruit dit pad bestond, hoe het gezicht van het nieuwe schepsel dat ter wereld kwam eruitzag, en om er met God over te spreken, dat werd in die jaren de centrale zorg van het innerlijk leven van de heilige Jozefmaria. Het Opus Dei kreeg beetje bij beetje vorm in zijn spirituele leven, in zijn relatie met God, in zijn gebed en versterving.

Zijn doelen werden helderder, en hij gaf van tijd tot tijd aan wat de middelen waren om ze te bereiken. Om dieper in te gaan op de missie van Opus Dei en haar charisma te identificeren, moeten we deze verschillende doelen kennen en met elkaar in verband brengen, waarover Jozefmaria in deze jaren nadacht en die hij becommentarieerde. Dit is slechts mogelijk door in het intieme leven van de stichter te treden, met respect en dankbaarheid jegens God. We vinden deze route terug in de opeenvolgende *Intieme notities*, getuigenissen van zijn persoonlijke dialoog met onze Heer en tegen de gewoonten, initiatieven en levensstijlen die op achtergrond geleidelijk vorm begonnen te krijgen.

De wereld met God verzoenen

De beschikbare aantekeningen waarin de doelstellingen van de

nieuwe stichting voor het eerst lijken te zijn uiteengezet, dateren uit 1931. De heilige Jozefmaria spreekt daarin over de noodzaak om het koninkrijk van Christus in alle omstandigheden te verspreiden, God te verheerlijken en mee te werken aan de redding van de zielen. Waarschijnlijk doet dit denken aan de encycliek *Quas primas* (1925) van Pius XI.

“Christum regnare volumemus”, “Deo omnis gloria”, “Omnes cum Petro ad Iesum per Mariam”. Deze zinnen vatten de drie doelstellingen van het Werk voldoende samen: effectieve heerschappij van Christus, alle eer voor God, en zielen” (*Intieme notities*, nr. 171).

“Doelstellingen: Dat Christus waarlijk mag heersen in de samenleving: *Regnare Christum volumus*. - Alleen Gods glorie zoeken: *Deo omnis gloria*. - Om heiligheid na te streven en zielen te redden: *Omnes cum Petro ad*

Iesum per Mariam”(Intieme notities, nr. 206).

Meer dan een geografische uitbreiding van het Koninkrijk van Christus (hoewel dit ook tot stand komt door elk nieuw initiatief in de wereld), lijkt de stichter vooral geïnteresseerd in een uitbreiding die alle levensomstandigheden en alle beroepen en ambachten omvat. Het is een missie die bestemd is om elke sector van het menselijk bestaan te bereiken, met name het dagelijks leven en werk. Dit is precies de inhoud van de "goddelijke uitdrukking" (een speciale openbaring van God) die hij op 7 augustus 1931 ontving:

“Nu kunnen we de emotie van die arme priester begrijpen, toen hij enige tijd geleden in zijn ziel deze goddelijke uitspraak ervoer: *Et ego, si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum* (Joh. 12:32);

en wanneer Ik van de aarde zal zijn omhooggeheven, zal Ik allen tot Mij trekken. Hij zag ook duidelijk de betekenis die onze Heer op dat moment aan die woorden van de Schrift wilde geven: dat Christus bovenaan alle menselijke activiteiten moest worden geplaatst. Hij begreep duidelijk dat de aarde door gewoon werk, op welk gebied ook, met God verzoend moest worden, zodat al het profane, terwijl het profaan bleef, zou worden omgezet in iets heiligs, gewijd aan God, het uiteindelijke doel van alle dingen” (*Brief 3*, nr. 2).

Met het verstrijken van de jaren en het voortschrijdende schrijven van de *Brieven*, *Instructies* en andere teksten, die als basis zouden dienen voor een groot deel van zijn preken, liet de heilige Jozefmaria zijn zonen en dochters de spirituele en intellectuele erfenis na van een nieuwe en geconsolideerde stichting. En zo werden de doelen van Opus

Dei beter uitgelegd. In veel van deze teksten gebruikt hij het werkwoord *suscitar omhoog brengen*, en schrijft dit toe aan Gods handelen. Het is Gods barmhartige liefde die Opus Dei heeft opgericht en hij heeft dit gedaan voor zeer precieze doelen. Deze doelen vormen het raamwerk van zijn missie.

Is er een centraal idee dat deze doelen samenvat? Ongetwijfeld is dat zo, en misschien zou gezegd kunnen worden dat onze Heer het Werk heeft opgericht, zodat gewone christenen hun lekenstaat als burgers in de wereld konden verzoenen met een zoektocht naar heiligheid en een spiritueel leven zonder van hen te vragen de wereld en haar eisen te verlaten, en zo een conflict op te lossen dat velen waarnamen en dat vandaag de dag nog steeds voortduurt. Met andere woorden, God heeft het Werk opgericht zodat, *door het openen van*

de goddelijke wegen op aarde, alle mannen en vrouwen konden streven naar heiligheid, naar de volheid van het goddelijk kindschap, door hun gewone leven, dat juist wordt begrepen als de plaats voor ieders dagelijkse werk.

“Door zijn Werk op aarde te verheffen, heeft onze Heer dit conflict bij de wortel willen aanpakken, door te verkondigen dat het juist *in* de wereld is, in de uitoefening van hun professionele werk, in hun baan (in welke menselijke onderneming dan ook), in de vervulling van hun staatsplichten, dat zij moeten streven naar heiligheid en anderen moeten helpen. En daarom biedt het hun een volledig seculiere geest en ascese, middelen die niet langer aangepast zijn, maar specifiek zijn voor hun situatie” (*Brief 23* , nr. 18).

“Door zijn Werk in deze tijd te beginnen, heeft onze Heer gewild dat deze waarheid nooit meer onbekend of vergeten zal worden: dat iedereen de plicht heeft zichzelf te heiligen, en dat de meerderheid van de christenen zichzelf in de wereld moet heiligen door hun gewone werk” (*Brief 3*, nr. 2).

“Opus Dei heeft alle goddelijke wegen op aarde geopend voor mannen en vrouwen, door hen te laten zien dat eerlijke banen een kans bieden God te vinden en menselijke inspanningen om te zetten in goddelijk werk” (*Instructie*, mei 1935/14 september 1950, nr. 1).

Dit zijn de doelstellingen die het kader vormen van de missie van Opus Dei en die het tot een *zuurdesem* maken binnen de Kerk en het menselijk leven. Op een speciale manier is dit *zuurdesem* eenvoudigweg het christelijke leven

van de leken die door hun werk de aardse realiteiten van *binnenuit* transformeren, zoals het Tweede Vaticaans Concilie jaren later zal zeggen (cf. *Lumen Gentium*, nr. 31). Zo herinnert de nieuwe stichting aan wat misschien vergeten was, verlevendigt wat lauw was en ontsteekt wat uitgedoofd was, en werkt ze mee aan de missie van de Kerk om nieuwe horizonten te openen, enthousiasme op te wekken en vrede en vreugde te verspreiden.

Om te begrijpen hoe de identiteit en missie van de nieuwe stichting vorm kregen in het denken van de heilige Jozefmaria zelf, hebben sommige auteurs [1] het belang van de uitspraken van de stichter benadrukt wanneer deze met een speciale plechtigheid worden ingeleid door betekenisvolle zinnen zoals: “Onze Heer heeft zijn Werk opgericht voor...”; “Wij zijn gekomen om mensen eraan te herinneren dat...”;

“Sinds 2 oktober 1928...”, enz. Dit zijn geen uitspraken over omstandigheden of simpelweg voorbeelden. Ze behoren veeleer tot de kern van de boodschap die hij verspreidde en dus tot de kern van de missie die hij van God ontving.

“Met de nederigheid van iemand die weet dat hij een zondaar is en van weinig waarde – *homo peccator sum* (Lc 5:8), zeggen we met Petrus – maar met het geloof van iemand die zich door Gods hand laat leiden, zijn we ertoe gekomen om te zeggen dat heiligheid niet voor de bevoorrechte enkelingen is. De Heer roept ons allen; Hij verwacht onze Liefde, van iedereen, waar ze ook mogen zijn, van iedereen, ongeacht hun staat, beroep of positie” (*Brief 1, nr. 2*).

“We moeten steeds weer benadrukken dat Jezus zich niet richtte tot een groep bevoorrechten, maar dat Hij ons de universele liefde

van God is komen openbaren. God houdt van alle mensen, van allen verwacht Hij liefde. Van allen: het maakt niet uit wat hun persoonlijke eigenschappen zijn en hun sociale positie, beroep of functie. Het gewone, dagelijkse leven is niet onbelangrijk: alle wegen op aarde kunnen een gelegenheid zijn voor een ontmoeting met Christus, die ons oproept om ons met Hem te identificeren en zijn goddelijke zending te verwezenlijken op de plaats waar wij zijn.” (*Christus komt langs*, nr. 110).

In zulke betekenisvolle citaten wordt altijd de rol van het werk van de gewone christengelovigen benadrukt, direct of indirect, als de plaats voor hun ontmoeting met God, als een gelegenheid om de deugden te beoefenen, als de omgeving voor hun apostolaat en om het goede voorbeeld te geven. Kortom, werk wordt gezien als de realiteit die de

zoektocht naar heiligheid in het *midden van de wereld* mogelijk maakt.

“Door zijn Werk in deze tijd op te richten, heeft onze Heer gewild dat deze waarheid nooit meer onbekend of vergeten zal zijn: dat iedereen de plicht heeft zichzelf te heiligen, en dat de meerderheid van de christenen zichzelf in de wereld moet heiligen door hun gewone werk. Daarom zal het Werk bestaan zolang er mannen en vrouwen op aarde zijn. Het verschijnsel zal altijd bestaan dat mensen in elk beroep en ambacht heiligheid zoeken in hun staat, in hun eigen beroep of ambacht, door contemplatieve zielen te zijn te midden van de wereld” (*Brief 3, nr. 92*).

Dankzij deze lichten lijkt de heilige Jozefmaria het doel te zien om de wereld te ordenen voor God, als een grote inspanning die moet worden

uitgevoerd; om het zelfs te herordenen, aangezien het onderhevig is aan de zonde van Adam en aan onze eigen zonden. Hij ziet dit als een realistisch, geen utopisch doel, als een verheven en toekomstig doel, maar zeker in staat om een echte toewijding in het dagelijks leven te motiveren en vol te houden.

“Het is meer dan een mooie droom, het is haalbaar! Als wij maar zouden besluiten de liefde van God in ons hart toe te laten! Christus is gekruisigd en vanaf het kruis heeft Hij de wereld verlost door de vrede tussen God en de mensen te herstellen. Daar herinnert Jezus iedereen aan: *Et ego, si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum*, en wanneer Ik van de aarde zal zijn omhooggeheven, zal Ik alles tot Mij trekken (Joh 12, 32). Als jullie Mij aan de top van alle activiteiten plaatsen, als jullie ieder

ogenblik je plicht vervullen, als jullie in het grote en in wat klein lijkt van Mij getuigen, dan *omnia traham ad meipsum*, zal ik alles tot Mij trekken. Mijn rijk onder jullie zal een realiteit zijn! [...] Het christelijk geloof accepteren, betekent dat je je verplicht de zending van Jezus onder de mensen voort te zetten. Ieder van ons moet *alter Christus, ipse Christus* zijn, een andere Christus, Christus zelf. Alleen dan zullen we die grote, enorme, oneindige taak op ons kunnen nemen: alle tijdelijke structuren van binnenuit heiligen, en daar het zuurdesem van de verlossing brengen” (*Christus komt langs*, nr. 183).

De missie van Opus Dei komt dus rechtstreeks, en niet zijdelings, in de missie van de Kerk van Christus terecht, als zuurdesem te midden van alle mannen en vrouwen, opdat het Koninkrijk van God, dat al aanwezig is, maar *nog niet* volledig

werkelijkheid is, zich over de hele wereld kan verspreiden. Dit is precies de missie van de Zoon, in de geschiedenis door de Geest vereeuwigd en aan zijn Kerk toevertrouwd: alles samenvatten, verzoenen, herordenen, de wereld teruggeven aan de Vader, in de Zoon, door de Geest. Het is een visie die expliciet is doorgegeven door de heilige Paulus en de heilige Johannes, maar die overal in het Nieuwe Testament aanwezig is en door het Oude is voorbereid.

“Onze Heer wil dat wij christenen (omdat wij de bovennatuurlijke verantwoordelijkheid hebben om samen te werken met Gods macht, aangezien Hij het in zijn oneindige genade heeft gewild) ernaar streven de gebroken orde te herstellen en de tijdelijke structuren in elke natie te herstellen, hun natuurlijke functie als instrumenten voor de vooruitgang van de mensheid, en

hun bovennatuurlijke functie als middel om God te bereiken, voor de Verlossing: *venit enim Filius hominis*, want de Mensenzoon is gekomen. – en wij moeten in de voetsporen van onze Heer treden – *salvare quod perierat* om te redden wat verloren was (Mt 18:11)” (*Brief 12*, nr. 19).

Bijzondere missie binnen een algemene missie

Als we de missie van Opus Dei eenmaal zien als deelname aan de missie van de Zoon om alle dingen samen te vatten en te verzoenen (vooral door werk, het scharnier van iemands heiligheid), kunnen we begrijpen waarom de heilige Jozefmaria, geleid door goddelijke inspiratie, in zijn prediking aandrong op bepaalde essentiële punten. Onder andere het *gevoel van goddelijk kindschap*, zonder welke deze deelname niet mogelijk zou zijn; het *belang van het doopsel*, vanwege

de waardigheid die het verleent en de taken die het ons in staat stelt uit te voeren, als het sacrament dat onze afstamming in de Geest bezegelt; en de *centrale plaats van de Heilige Mis*, waar de Zoon de verzoening van de wereld met God tot stand brengt, die eens en voor altijd aan het kruis werd volbracht; en *de nederigheid*, als een onmisbare vereiste om met Christus te regeren in dienst van de hele mensheid, omdat de kern van de Verlossing erin bestaat de trotse vooringenomenheid van Adam ongedaan te maken door de gehoorzaamheid van de nederige Dienaar van Jahweh.

Het doel van de nieuwe stichting heeft een noodzakelijke apostolische dimensie, omdat het deel uitmaakt van de dynamiek van de zending van de Zoon zelf, die de Heilige Geest voortzet in de menselijke geschiedenis en in de Kerk. Zo kunnen we begrijpen waarom de

heilige Jozefmaria vanaf het begin zo sterk aandrong op evangeliseren door hen die zich bij het Werk aansloten en op de verantwoordelijkheid die dit met zich meebracht: iedereen is geroepen om apostel te zijn.

De missie van Opus Dei wordt dus gezien als *bijzonder* binnen de *algemene* missie van de Kerk. Het Werk draagt bij aan de missie die aan de hele Kerk is toevertrouwd – het tot stand brengen van het Koninkrijk door alle mannen en vrouwen tot heiligheid te roepen – door middel van een bijzonder licht: deze roeping werkelijkheid te laten worden *binnen de context* van het eigen werk en gewone activiteiten, en zo het Koninkrijk tot stand te brengen.

“Mijn dochters en zonen, als onderdeel van Gods voorzienigheid in de zorg voor zijn heilige Kerk en het levend houden van de geest van

het Evangelie, heeft onze Heer het Opus Dei, sinds 2 oktober 1928, de taak toevertrouwd om duidelijk te maken, om alle zielen eraan te herinneren, door het voorbeeld van uw leven en uw woorden, dat er een universele roeping is tot christelijke volmaaktheid en dat het mogelijk is om deze te volgen. [...] God wil gebruik maken van uw persoonlijke heiligheid, die u zoekt in overeenstemming met de geest van het Werk, om iedereen op een eenvoudige, specifieke manier iets te leren dat u heel goed kent: dat alle gelovigen, opgenomen in Christus door de doop, geroepen zijn om de volheid van het christelijk leven te zoeken. Onze Heer wil dat wij zijn instrumenten zijn om mensen op een praktische manier eraan te herinneren - door de manier waarop we leven - dat de roeping tot heiligheid echt universeel is, en niet beperkt tot een enkeling of tot een bepaalde staat in het leven; noch is

het noodzakelijk de wereld te verlaten. “Elke baan, elk beroep kan een weg naar heiligheid zijn en een middel tot apostolaat” (*Brief 6*, nrs. 25-26).

Binnen de missie om een lekenspiritualiteit te bevorderen, wat zeker de missie van de hele Kerk is en niet alleen van Opus Dei, behoudt de nieuwe stichting, geïnspireerd door God, haar eigen specifieke missie, die draait om heiligend en geheiligd werk.

“Binnen een lekenspiritualiteit draagt de specifieke spirituele en ascetische aard van het Werk bij aan een idee, mijn kinderen, dat belangrijk is om te benadrukken. Ik heb jullie sinds 1928 ontelbare keren verteld, dat werk voor ons de spil is waaromheen al onze inspanningen om christelijke perfectie te bereiken moet draaien. Bij het zoeken naar christelijke volmaaktheid midden in

de wereld, moet ieder van ons noodzakelijkerwijs ook menselijke volmaaktheid zoeken in ons eigen professionele werk. En tegelijkertijd is dit professionele werk het scharnier waaromheen al onze apostolische inspanningen draaien...” (*Brief 31* , nr. 10).

Omdat het een bijzondere missie is binnen een algemene missie, gebruiken degenen die deelnemen aan deze nieuwe stichting de middelen waarmee de Kerk zorgt voor het christelijk leven van al haar kinderen, en die andere instellingen in de Kerk natuurlijk ook aanmoedigen en beoefenen: gebed, frequent ontvangen van de sacramenten, evangeliserende ijver, bevordering van het christelijk gezin, verspreiding van de leer van het kerkelijk leergezag, enz. Deze middelen – noodzakelijk om te leven en te handelen in de Kerk – maken de specifieke missie van Opus Dei

niet overbodig. Hoewel ze essentieel zijn voor het heil, voegt Opus Dei er een bijzondere focus aan toe: het streeft ernaar deze middelen te richten op de heiliging van zijn leden door hun werk, door hen tot apostelen te maken die ernaar streven aardse structuren op God te richten. Hoewel in principe alle gedoopte gelovigen geroepen zijn om deze missie te vervullen temidden van de wereld, is de bijzondere rol van Opus Dei om dit pad te verlichten en in hen het licht te ontsteken dat hen in staat zal stellen om het effectief te bewandelen. Dit is het beeld waarvoor de heilige Jozefmaria een grote voorkeur had: een gedoofde lantaarn op straat, die weer schijnt zoals het hoort.

Met andere woorden, het zou niet nodig zijn om Opus Dei op te richten om alleen de gebruikelijke middelen aan te moedigen om heiligheid in het christelijk leven te bereiken. Deze

middelen zijn ook aanwezig in Opus Dei, maar als zodanig zouden ze zijn missie niet rechtvaardigen. Om zijn missie uit te voeren, samen met deze middelen, moet er een spirituele, intellectuele en apostolische vorming worden geboden die geschikt is om de wereld te transformeren en deze te verzoenen met God door middel van werk, om Christus bovenaan alle menselijke activiteiten te plaatsen, door de plicht van elk moment te vervullen en getuigen te zijn van onze Heer (cf. *Christus komt langs*, nr. 183). Het in praktijk brengen van de middelen voor het christelijk leven zonder zich te committeren aan al het bovenstaande zou niet voldoende zijn om deel uit te maken van het nieuwe Werk dat de heilige Jozefmaria wilde beginnen. Daarom waren veel van zijn leringen gericht op de zorg dat om lid te zijn van Opus Dei het niet genoeg is om goed te zijn, maar dat men ernaar moet streven om goed te werken.

“Uw beroepsarbeid — welke dan ook — verandert in een lamp die uw collega's en vrienden verlicht. Daarom herhaal ik graag tegen mensen die tot het Opus Dei toetreden, en mijn bewering is ook voor u allen bestemd die mij horen: wat heb ik er aan als ze me zeggen, dat die-of-die een goede zoon van mij is — een goed katholiek — maar een slecht schoenmaker? Als hij geen moeite doet zijn vak goed te leren en met zorg uit te oefenen, zal hij het nooit kunnen heiligen en niet aan de Heer kunnen aanbieden. En de heiliging van het werk van alledag fungeert als spil van de ware spiritualiteit van ons allen die — ondergedompeld in de tijdelijke werkelijkheid — vastbesloten zijn om een intieme omgang met God te zoeken.” (*Vrienden van God*, nr. 61).

In de komende artikelen zullen we zien hoe deze specifieke zorg, die de missie van Opus Dei in de Kerk

identificeert, aanwezig was en is in het charisma dat God aan de heilige Jozefmaria gaf. En we zullen ook nauwkeurig bekijken hoe hij het concept van het *gewone werk* begreep, met zijn talloze toepassingen in het dagelijks leven.

[1] Cfr. Antonio Aranda, *El hecho teológico y pastoral del Opus Dei*, Eunsa, 2021.

pdf | Document automatisch aangemaakt door <https://opusdei.org/nl/article/op-weg-naar-het-eeuwfeest-2-de-missie-van-opus-dei-in-de-geest-en-verkondiging-van-de-heilige-jozefmaria/> (24-3-2025)